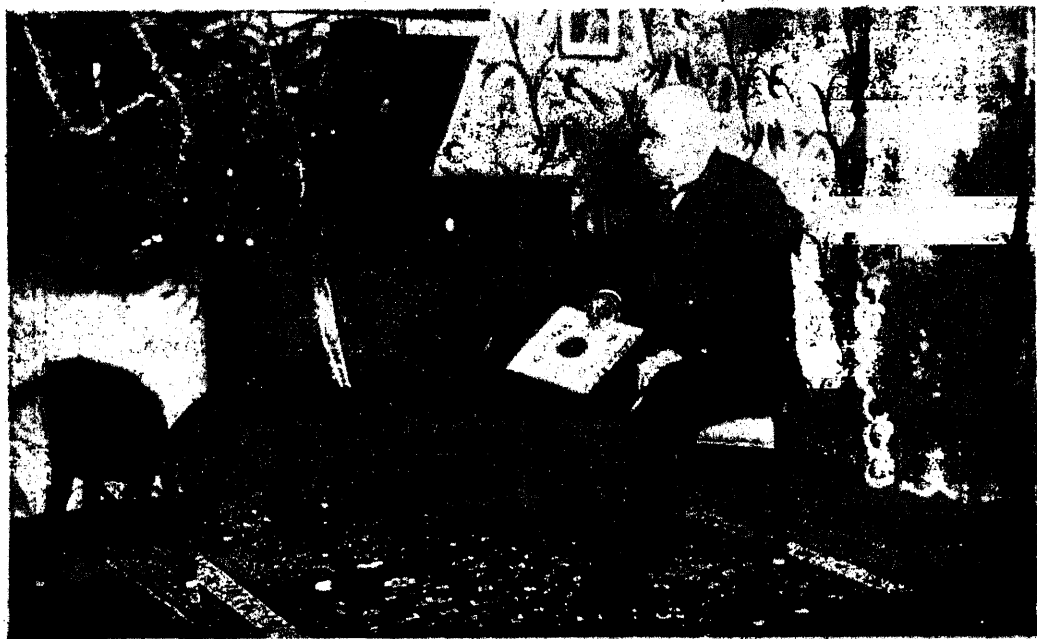

Heling

Nr. 1

1929 a.

Kui tahate kuulda
maailma kõigeparemaid
kunstnikke, nagu

Caruso,
Schaljapin,
Smirnoff,
Battistini,
Ruffo,
Kreisler,
Ellman,
Curci j.t. ehk orkestreid, nagu:
Pensilvania sümf. ork.
Londoni sümf. ork.
Berlini riigiooperi ork.
Jack Hiltoni ja tema orkestert
Marek Veberi oma orkestriga jne.

Siis on ainuke ja kõige odavam võimalus selleks, — osta

„His Master's Voice“

grammofoniplaate.

Saadaval suures valikus:

O.-Ü. ESTO-MUUSIKA muusikaäris.

Tallinnas, Viru t. 2. Kõnetr. 10-24.

En gros.

En detail.

HELING

Muusika ◁ Tants ◁ Teater ◁ Raadio

Nr. 1

Jaanuar 1929

1. aastakäik.

Aegkiri Heling ilmub 1 kord kuus. Toimetus ja tallus: Tallinn, Pikk t. 41, tel. 31-22, E. Heisler'i trükkikojas. Tellimishind: aastas 2 kr. 50 s. ja pooles aastas 1 kr. 50 s. Üksiknumbril hind 25 senti. Kuulutuste hinnad: $\frac{1}{2}$ külge — 20 kr.; $\frac{1}{4}$ külge 10 kr.; $\frac{1}{8}$ külge 5 kr. Teksti ees ehk sisus kahekordsed hinnad. *Vastutav toimetaja ja väljaandja E. Heisler.*

Tallinn. Jaanuaril 1929.

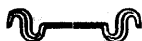
Muusika ja tants, tants ja muusika on alati käinud käsikäes. Tänapäev tehakse muusikat ja tantsitakse enam kui kunagi varem. Mitte ainult kontsertsaalides ja teatrites ei kõla muusik vaid ka kinodes, restoraanides, kodudes, uisuteedel, spordi platsidel jne. Samuti tantsitakse ka kodus ja väljas. Kuna tänapäev ikka rohkem ja rohkem tantsida armastakse, siis tarvitakse muusikaliseks saatjaks grammofoni, kuna need, kes tantsida ei armasta, vaid ainult head muusikat — orkestrit või viiulit, laulu või klaverit kuulda tahavad, tarvitavad jällegi grammofoni. Suurriikides, kus võimalus on nautida maailma parimate kunstnike ettekandeid kalli raha eest, võiks vast grammofonita läbi saada, kuid siiski on ka seal asi tegelikult teisiti. Olles harjunud häid kunstnikke kuulama, tahetakse seda sagedamini ka kodus korrata ja selleks aitab kaasa grammofon. Meil, kus ilmakuulsusi üldse ei kuulda, on grammofon mõõdapääsemata tarvilik muusikariist niihästi tõsise hea muu-

sika harrastajaile kui ka tantsijaile orkestri asetamiseks.

Et uusi muusikapalaseid ilmub aga vahetpidamata juure ja tuntud klassikalisi teoseid kantakse ikka jälle parimate ja parimate orkestrite ja kunstnikkude poolt ette, siis on õigete plaatide leidmine ja valimine tarvitajaile raskendunud, kuna ärides neid kümnete tuhandete viisi ja mitmesuguses valikus saadaval. Nimesikke meil ei trükita nõnda tihti ja nad on sagedasti ühekülgsed, ning annavad vähe näpunäiteid kunstnike ja orkestrite võimetest jne. „Helingu“ ülesandeks on olla siin teejuhiks ja nõuandjaks. Kuukiri „Heling“ tahab avaldada järjekindlalt uute, mütgile ilmunud ja ilmuvate plaatide ja nootide nimekirju. Sellega on tarvitajaile palju kergem ja lihtsam omale muretseda seda, mis ajakohane ja mis meeldib. Grammofon on muusikariistaks kujunenud, mis üheski kodus puududa ei tohi, kus teda veel pole, seal muretsetakse ta tingimata esimesel võimalusel. Ka

sel alal tahab käesolev kuukiri abiks, olla. Nagu teada, on suure nõudmise tõttu grammofoni tööstusi ja ühes sellega ärisi, mis neid müüvad, ilmlõpmata asutatud. Kõik reklameerivad ja kiidavad oma kaupa. Ostja ei tea, mis hea, mis halb. „Heling“ tahab tuua põhjalikke kirjeldusi suurimate Euroopa vabrikute aparaatidest, ning seletusi anda küsimuste peale. „Heling“ on tarvilik niihästi neile, kel grammofon juba olemas, kui ka neile, kel teda veel ei ole. Huvi tahab ta pakkuda kõigile — ka mitte-grammofoni har-

rastajaile — haruldaste piltide, kari-
katuuride ja kirjeldustega teatrist ning tantsust ja naljadega, mis üldse praeguse ja möödunud aegade muusika-
elu ja tantsu puutuvad. Teatavasti on grammofoni tarvitajate arv Eestis kaugelt üle 10.000, kuna plaate enam kui 100.000 aastas ostetakse. See õigustab ka sarnase ajakirja ilmumist. Valjaandja loodab, et käesolev kuukiri saab suure poolehoiu osaliseks igas ringkonnas. Ta ärgu puudugu avalikude kohtade ega ühegi muusikat ja tantsu armastaja lugemis-
laualt. Valjaandja.

Kas on grammofoni selline levinemine õigustatud?

See on küsimus, mille juures sagedasti peetakse ja vaieldakse. Paljud muusikud olid viimase ajani ses küsimuses eitaval seisukohal ja mõned, võib olla, praegugi veel. Tegelik elu aga lähleb oma rada. Muusika-aparaat—grammofon, on endale õigustatud seisukoha võitnud kodus, seltsimajades, konservatooriumites, koolides, tantsusaalides, ning saanud armsaks ja lahutamatuks seltsiliseks väljasõitudel olgu suvel ehk talvel. Kodus ja seltsimajades, kus grammofon olemas, istutakse tema ümber, kuulatakse, vaieldakse mängitud palade üle, ehk jälle tantsitakse. Kuna grammofon maailma kõige paremaid tantsuorkestereid asetab, siis tarvita-
vad ka tantsuõpetajad peaaesjalikult ja peaaegu erandita grammofoni muusikat tantsude õpetamisel, sest õige rütmi ja takti andmises ei suuda

keskpärane klaveri mängija iialgi grammofoniga võistelda. Konservatoriumid tarvitavad seda muusika-aparaati õige laialdaselt, kuna loengutel näited ju kõige paremad aine seletamise, vahendid on, olgu komponentsioonis, klassilises muusikas, viiuli mängus või laulus. Kuidas võiks lauluõpilasele Carusot eeskujuks seada, ilma et tal võimalik oleks seda maailma kõigi aegade parimat tenorit kord kuulda!?... Loomulik, et grammofon on siin ainuke abinõu. Ka tunnustatud õppinud lauljad ei jäta kasutamata enne esinemist uues ooperi partiis ära kuulataes kuidas seda „stüred“ on teinud, et siis nii palju kui võimalik omi vigu parandada. Koolides tarvitakse grammofoni võimlemise, muusika, võõraste keelte tundides jne. Alles hiljuti kirjutas Tartu ülikooli inglise

keele lektor „Päevalehes“ grammofoni kasulikkusest võõraste keelte õppimisel ning soovitab seda väga ühtlasi imestades, miks meie seda veel nii vähe keele õppimise vahendina kasutame.

Suvistel ja talistel väljasõitudel on grammofon lahutamata kaaslasteks saanud. Tähelepannes rohelisesse sõitjaid suvel, leiame pea igal teisel seltskonnal kohvrikest käeotsas, mis midagi muud ei ole, kui grammofon. Piirital sõidetakse paatidel — grammofon peal ja mängib.

Lüüaldamata on Eestis üle 10 tuhat grammofoni tarvitusel. Kui arvesse võtta, et Eesti mitte jõukas riik pole, siis on see arv tähelepanu äratav. Ülal etteoodud näiteid grammofoni mitmekülgse kasutusvõimalustest tõendavad, et selle muusikariista haruldane levinemine täiesti õigustatud on.

Kuidas oleks meie grammofonita võinud nautida Carusot, Shaljapini, Battistinit, Ruffot, Ellmani, Kreisleri, neid maailma paremaid lauljaid ehk

Pensilvania sümфонია оркестert, mida maailmas kõige paremaks peetaks, samuti aga ka Berlini ja Londoni riigiooperite ja sümфонია оркестreid paremate kapelmeistrite juhatusel?!... Kuidas võiksid meie tantsuharrastajad tantsida muidu sarnaste оркестrite helide saatel nagu Savoy Havana Band, Jack Hittoni, Paul Vihtman — Londonist või Dajus Bela, Marek Veber j. t. Berlinist? Kõike seda võimaldab meile grammofon. Tähtis on grammofoni plaatide ostmisel erilist rõhku panna оркестrite peale, kes teatud asja on mänginud, kuna hinnad sellepeale vaatamata enam vähem ühesugused on. Nõnda on näituseks, Inglise „His Master's Voice“ suutnud oma ümber koondata maailma parimad lauljad, viiuldajad, оркестrid jne., kuna Carl Lindström A.-S. oma Odeon plaatidele jälle on hankinud Saksamaa suurused, nagu Richard Tauber, Dajus Bela, Lotte Lehmann ning veel ilmakuulsused nagu Jan Kubelik, Slemple j. t.

Anektodid kirjandusest.

Georg Brandes sai omal ajal Taani kuningalt Danebrogi Ordu teise klassi komandööri risti. Alandlikult tänas Brandes audientsil kuningat sarnase austamise eest. Hiljem aga seletas ta oma sõpradele: „Punastamataalt ütlesin kuningale, et see on minul ainuke, mis teise klassi kuulub“.

Üks noor daam, kelle uhkuseks oli kuulsaid kirjanikke omas majas

vastu võtta, pidas arusaadavalt ka „tunniraamatut“, mis nii umbes küllaliste või perekonna raamatutele vastab ja kuhu siis kõik kuulsused midagi mälestuseks kirjutasid. Ühel päeval ulatas ta lahtilöödud raamatu Sascha Guitryle. „Meister“, ütles ta, „palun täitke mu palve ja kirjutage midagi mu „tunniraamatusse“. Ajaviitmatult võttis Guitry kella välja ja kirjutas tunniraamatusse: „Kell neli kolmkümmendseitse minutit“.

Valencia.

Valencia . . .
 Sinu silmad
 Minu hinge
 Maisest kehast
 Imevad . . .

Kui hispaania komponist José Padilla komponeeris selle laulu ühe vana mehiko viisi järgi, võis ta küll vaevalt aimata, et see ühe aasta kestel lööknumbriks ja kõige mängitavaks tantsupalaks saab, sest komponist ise ei olnud ka eriti vaimustatud omast vaimusünnitusest. Viibides kord Pariisi reisil mängis ta oma kompositsiooni kuulsale revüülavastajale Mistinguette'ile ette, kes selle sedamaid omandas oma uuele revüüle ja sealt lendas Valencia üle kogu ilma laiali.

Kuigi Valencia, lugematuis variatsioonest tütuseni kuulnud ja tänapäev juba ununemas, on siiski huvitav kuulda tema sünni-

lugu. See oli Mehikos, temperamendiküllasel maal, kus südamed lõõvad kiirelt ja kiired avaldavad eksplosiivset karakteri. Keegi rikas, küpsemas elueas haciendero oli abiellunud oma üheksateistkümnendaastase kasutütreaga, kes aga vanahärras seda ei leidnud, mis ta noor, kuumalt tuksuv süda igatses... Saatus tahtis, et noor armujänune naine armus peagi ilusasse, nende asukoha lähedal oleva garnisoni ratsaväehvitserisse, kes sageli külastas neid nende mõisas. Ohvitser maskeerus mõnikord vagueroks ja laulis õhtuti oma armsamaile tervitusi ja mängis alati ühte ja sama laulu, nimelt valenciat. Ühel teatud päeval sai aga nende vahukord vanamehele teatavaks ja ta vandus noorele naisele verist kättemaksu. Ta korraldas torelda peo ja kutsus kokku suure seltskonna. Peoõhtu üllatuseks ilmus äkki tantsusaali mehiko gitarridakoppel ja mängis korduvalt valencia viise. Noor naine ehmus, — surnukahvatus kattis tema paljudeid, sest ta abikaasa näoilme ei ennustanud head. Vanamees tõusis, läks ta juure ja nõudis, et ta tühjendaks oma veiniklaasi kellegi noore ratsahvitseri terviseks. Meeleheitel ja värisedes jõi naine oma klaasi tühjaks ja märkas samal hetkel, et ta määritatud oli. . .

See lugu sündis umbes viieksümne aasta eest. Sellest peale ununes valencia meloodia, kuni José Padilla ta äratas jälle elu.

Lõbusam on teine lugu, mis sündis olles tähenduses sama tantsupalaga, möödunud aastal Pariisis.

Möödunud aastal vangistati Pariisis keegi tantsija, kes peale oma avaliku elukutse tegevuses osava murdvargana. Peen, kavalier oli harjunud oma soareed algama õhtuti suurlinna esimise klassi luksusrestoraaanis ja lõpetama varahommikul koju minnes rikkaste kodanikkude valveta jäätud korterites. Kergejalgselt ronis ta oma lakk-kingades katusetorusid mööda üle ja võitis tantsusammul kõik etteolevad takistused. Õhtuti

oli ta sunnitud tundide kaupa paksude priljantides säravate daamidega tantsupõrandal oma palehigis ringi keerutama, mispärast ei pidanud ta ntüd samas palehigis endale selle eest tasu tooma! Aga ntüd tuli pööre. Onnetus tahtis, et selles söögitoas, kus ta toime pani oma viimase murdvarguse, seis grammofoon.

Harjumuse võimest sunnitud võttis ta ruttu valencia plaadi, seadis aparaadile ja järgmisel momendil kostab laul.

Valencia — —
Sinu silmad
Minu hinge
Maisest kehast imevad. . .

Viimaste sõnade lõppedes tundis ta äkki kuidas kaks tugevat kätt nagu raud klamritega temast kinni haarasid, mis aga kahjuks mitte valenciale, vaid teener Valentini-le kuulusid . . .

O kuumad ihaldavad huuled, mis saatus jänuned a laseb . . .

Helmi.

Banjomängija mõttemõlgutused.

(Toimetusele lahkesti kasutada saadetud.)

Publikus on levinenud üldine arvamine—jazz-bandi muusikute elukutse olla liig raske ja väsitav. Nii paljulgi kordadel on küsitud minult: „Kas teil siis juba villand ei ole nädalateviisi igal õhtul mängida ühesuguseid asju?“

Aga meie elukutse ei ole sugugi nii raske ja tüütav, kui pealtnähes arvatakse, kui mu ametvennad mulle pahaks ei pane, siis võrdleksin jazz-bandis mängivat muusikut raadio-aparaadiga. Mänguriist kujutab antenni, käsi teenib dedektorina ja mis takti lööb, on maatihendus. Kui

aparaat funktsioneerib, jääb vaim täiesti vabaks. Soovite selleks tõendust? Meie orkester koosneb vaid neljast mehest. Aga sel ajal, kui meie sõrmed: „Mis teeb Maier Himalayal?“ mängivad, teotseb igaüks meist neljast millegi muuga:

Klaverimängija löeb romaani, mille ta oma ette nooditoele on seadnud. Saksofonimängija, kellel kõrvalelukutseks joonistamine, joonistab karrikatuure.

Viuldaja magab, sest selle pala mängimisel on tal selleks ainuke võimalus,

Ja mina veedan oma aega rist-sõnade mõistatuste lahendamisega ehk vaatan pealt, kuidas inimesed lõbutsevad. Seda nimetan ma psühholoogilise anatoomia harrastamiseks. Ja ma võin tõendada, et ma sellest, kuidas tantsiad oma kehi hoiavad, nende selja-käsivarre- ja jalaseisandist nende mõtteid võin lugeda.

Peamiselt seljast. Selg on üldse kogu inimene. Minu arvamise järgi lebab seljas hing. On nimelt: noormeeste salakavalaid selgu, kaupmeeste rahutuid selgu, kes tantsides black-bottomi omi protesteerituid veksleid siiski unustada ei suuda, valitsushimulikke selgu, halpe selgu, võitjate ja võidetute selgu.

Sõbral on harilikult nõgus ja abielumehel kumer selg.

Selg ei avalda ainult elukutset, sotsiaalset seisukorda, vanust ehk temperamenti, vaid ka mööduvaid, kõrvalisi teotsusi. Naisel, kes ootab oma kavaleri, on soaree lõpul hoopis teine selg kui esimeses pooles tunnis.

Peale selle pakuvad ka tantsijate ja tantsitaride seisandid väärikaid psühholoogilisi sümptome. Kavalier, kes tantsib vaid galeriile, on oma daamiga kõige vähem kontaktis. Vaevalt, et ta teda vasema puusa kõrguselt üsna kergelt kinni hoiab.

Kirgline kavalier haarab oma daami tugevasti ümbert kinni, ilma et hooliks tema kleidist, mille ära kõrtsutab ja ühelt poolt üles kisub.

Kogenenud kavalier surub vasema käe daami paremasse kaenlaauku ja püüab kradeerida tema kehaoojust.

Mõned usuvad, olla väga peen, kui daami selga ainul käeseljaga puudutakse. Sellane poos kuulub täiesti provintsi.

Viis laialiaetud sõrme daami õlal avaldavad äkilist, türannilist karakteri.

Paendub vaid põial väljaspoole, siis tähendab see närvilikkust, erutust ja kalduvust armukadedusele.

Sellevastu ennustab jälle kinniste sõrmedega lamedalt daami õlale surutud käsi kindlat ja ausat karakteri.

Ja nüüd jalgade juure. Mõned tantsijad vahivad kokkutõmmatud kulmudel üksisilmi oma jalgadele, nagu ei tahaks nad uskuda, et need rahutumas liikumises andekad koodid nende kehale kuuluvad. Tantsides bluesi, peetakse elegandiks, nii välja näha, nagu tahaks tantsija oma daami õla ära süüa! Boston nõuab tehtud postskaardi-naefatust, tango väga valjut tagasitõukavat näoilmet.

Nagu inimesed, nii on ka iga tants ühe taevatähise ja planeedi mõju all, millest oletada võib, et kõik tantsud kõigile tantsijatele ühteviisi ei meeldi. Tango kannab Saturni märki, charlestoni ja black-bottomi mõjutab Mars, olles ühenduses Merkuriga. Inimesed, kes Veenuse tähekuju all on sündinud, harrastavad bostoni ja bluesi.

Nalja.

Näitlejate büroo Rambertolini New-Yorkis telegrafeerib Rooma direktor Suliman Sulimanile:

— „Pakkuda I-klassi ooperite-norile 10.000 liiri, koomikerile ilma hääleta 30.000 liiri.“

Varjetéjuhatus telegrafeerib vastu:

„Miks ilma hääleta koomiker nii kallis?“ Mille päale raadio kaudu vastus saadakse:

„Koomiker on ameerikalik meister kõrvadeliigutamises.“

Direktor Suliman tellib siis telegraafi teel ainult koomikeri pakutud tasu eest.

Richard Tauber, tänapäeva Saksamaa pa-
rim laulja.

Nüüdisaja rütm.

Nüüdisaja rütm illustreerub kõige pigemini charlestonis. Nüüdne masinaajajärk loob endale realistlise muusika, milles aeg pasundab, rassistab, raspeldab, piunub ja krooksub. Saksofonid, nad võivad nutta kui eksinute inimeste kaebavad hääled, summutatud trompeedid, mis helisid kõlada lasevad, nagu kaugelt kostva laulu kummalist kaja, banjo mis ajaga nii absurdilt vastamisi ja temaga suhtuda ei suuda, viiul, mis karedalt diiskanti laulab ja ainult vahetevahel mõnel heliastmel väga õrnalt häälitseb, nagu tahaks meele tuletada möödunudid „pehmeid“ aegu, et siis jälle ägedalt kinni haarata valjust põhirütmist. Trummid ja lärminstrumentid, mis praegusaja askeldusi ja

seiklusi põimivad laulude meloodiasse, flööt ja võimas tromboon, mis karme ja kriiskavaid toone kuulda-vale toovad, nagu ärakulunud, roostetanud masinate viimaseid karjeid.

Muusika ühinedes tehnikaga on nagu kevadine voolus endale tee läbi murdnud vanast ja viib endaga kaasa noored ja vanad...

Igal ajajärgul on olnud oma lemmikinstrument. Eile laulis viiul Strausi valsiviise, täna domineerib saksofon jazz-bandis.

Saksofoni leidis 1820 aastal muusik Sach, mis aga hulk aastakümneid jäi tundmatuks ja nüüd äkki on saanud orkestris kandvamaks muusikariistaks. Nuuksuvad, krook-

suvad, raksuvad ja piiksuvad dissonansid muutuvad muusikaks, mille kaasakiskuv võlvus peitub sugereerivas rütmis. Nüüdisaja muusika trumbiks ei ole enam meloodia, vaid rütm. Raiuv, ühetaoliselt liikuv nelineljandiktakt ja võimalikult kõlavad helid suhtuvad nüüdisaja inimeste tundmustega. Sest töö on masinalik, tunnid katkelised, mootorite eksplodeeriv toon ühesugune, generaatorite sumin viimse võimaluseni reguleeritud ja purskavad säde-meid sajandikuis sekundides matemaatilise täpsusega. Need metsikud

helid väljenduvad suuresti nimelt charlestonis, muutes tantsija paeaagu automaadiks.

Ajakohaselt muutuvad tantsumööd, kiire-malt kui seedida suudetakse, ja meie

ei tea ka õieti, milline osutub see kõige ilusamaks. Oli see mitmekesiste figuuridega „Tango argentino“ või Maxixe Bresilienne? Juba lebab charleston agoonias surisängis ja tema tuhest tõuseb Black-bottom. Mispärast? Meie ei tea seda. Aga ka nüüdisaja rütmile ei ennusta meie pikka iga ja ta ongi ehk juba tõbine. Seda tõendavad meile Londoni suured tantsupeod, kus iga moodsa tantsu järgi ka vana auväärne veteraan vals on võetud eeskavva ja kusjuures on moodne gram-mofon saanud möödapääsematuiks atribuutideks.

Neegrilaul.

Neegerorkestrid on osutunud parimaks tantsuorkestriks. Mispärast? Nende omapärase muusika rütm avaldub ühtlasi nende kehas ja saavutab nende elavate membraanide kaudu kiire kontakti publikuga. Nii

on eriti blues'e muusika väga värvirikas, sest ta ühendab suurlinnade tehnilise undamise teise, meile võõra, maailmajao ürg-rütmiga, väljendudes kummalises muusikas taimede, õite ja lehtede kasvu, tuule undamist, orkaanide mõrgamist ja metsloomade hiilivat kõnnakut. Selle omapärase kunstiliigi kuulsamaiks esindajaiks on praegu viis Sophomores't, samuti ka Layton ja Jobstone, kes blues'i kurbade meloodiaga, mis koosnevad vanuist ja uutest neegrilauludest, on võitnud kõikide kuulajate südamed.

Neegrilaul ja neegrimuusika oma meeleoluliste viiside ja seni tundmata helivärvi küllusega haaras juba esimestel lavale ilmumise silmapilkudel kuulajaid ning ühe hooajaga oli neegri muusika nii Ameerika ja Euroopa kultuuri tsentrumites võitnud esikoha nii kabareedes, restoraanides, varieteedes ja kinodes. Peagi tungis ta salongidesse ja isegi teatrilavadele ning tänapäev ei oska me tangot, bluesi, black-bottomi ning teisi moodsaid tantse üldse ettekujutadaagi ilma neegriviisideta.

Kuigi neegrimuusika alguses võõrastav oli oma dissonantside rägastikuga ja puhta

muusika harrastajad sellega kuidagi harjuda ei suutnud, on siiski ka moodne helikunst viimisel ajal mustarassi muusikalise vorme, nende võluvaid, kurbe ja meloodilisi viise, kasutanud suure eduga tõsisetes kompositsioonides värskendades sellega meieaja muusikat soovitava l määral.

Neegrilaulu ja neegrimuusika üheks iselärduseks on, et seda puhtal kujul Euroopa muusikerid edasi anda ei oska. Viisi võib küll klaveril, või orkestreeritult maha mängida, kuid kogumõju on hoopis kahvatum nind puudub ka see võlu kui neegrite eneste ettekandel. Sellepärast võisid aastate eest neegrimuusikat ja neegrilaulu nautida ainult suurlinnad, kuna neegrid-muusikerid harva sattusid väiksematesse linnadesse nagu Tallinna. Neegrimuusikat võisime nautida ainult kohaliste jazzide ettekandel, mis loomulikult ei võimaldanud vähematki ettekujutusest selle kummalise muusika hingest. Kui neegrimuusika ikka enam ja enam poolehoidjaid võitis hakati paremaid neegriorkestreid ja muusikerisi jäädvustama grammofooni plaadile ning nüüd ei leidu maailmas ühtegi nurka, kus muusika armastajal või-

malus puuduks ehtsa neegrilaulu ja neegrimuusika nautimiseks. Neegrilaul on tunginud suurlinna uhketest salongidest vaesema hurtsikuni ning sõna tõsisel mõttes vallutanud kogu ilma. Tänu Edisoni võrratule leiule—fonograafile.

Moring.

Bernhard Hansen grammofoni plaadil.

Eesti rahvas on laulja rahvas, nagu on seda tõendanud hiilgavad laulupidud, kuid häid lauljaid leidub siiski vähe. Põhjuseks on siin see, et põhjamaa kare kliima ei ole soodne häälepaelte arenemisel. Kui leidubki mõni hea hääl, siis temperatuuri järskudest muutustest roostetab see peagi ja lootustandev laulja peab lõpetama oma karjääri. Üks vähestest — Eesti lauljatest, kelle häälelisi võimeid pole suutnud surmata inimlikud ega looduslikud jõud, on meie parima ooperilaulja Bernhard Hansen. Ta on sündinud laulja. Ta omab vastupidava ja loomulikult väljaarenenud

hääleorgani, mis nii kergelt ei reageeri ilmastiku olu muutustele ja mis kõige tähtsam, ta on kehastatud muusikaalsus, mis varjab kõik ta hääle defektid. Nende suurepäraliste laulja omaduste tõttu püsib B. Hansen juba ka kauemat aega mele silmapaistavamate laulumeistrite esirinnas.

Et võimaldada Bernhard Hanseni suurepäralist häält nautida ka laiematel hulkadel, on jäädvustatud ta paremad laulud grammofoni plaadile. Programm pole küll suur, kuid hästi valitud ja annab B. Hanseni võimsest hea ülevaate. Nii on B. Hansen ainult „Odeoni“ grammofoni plaatidele laulnud järgmised soololaulud ja aariad: „All keldris“, „Vanaeit ketras“, „Eesti laul“, „Isamaa ilu hoiledes“, „Kalevite kangem poeg“, „Puhake, võitluse vennad“, „Saatan, see sääl peab pidu“, „Kui kungla rahvas“, aaria oop. „Simon Boccagera“, Varjäägi laul oop. „Sadko“, „Sõjahüüd“, „Ilus laul“ „Möldri neu“ jne. Nüüd, kus B. Hansen on jälle kodumaal, on oodata peagi väärtuslikku lisa.

Ennustamine.

Eennustamine ei ole võlumine, vaid kunst.

Eennustamine või ettekuulutamine tugeneb mingisugustele okkultsele äratundmisele. Ta otsustab inimese saatu-e üle, näeb läbi tema kehaehituse. See on maksev ka siis, kui ta kellegi isiku käesolevaist vahekordest kaugemale küünib, ennustades talle tema tulevikku. Sest iga inimese tulevikule on mõõduandev ja otsustav tema sisemine dispositsioon; sest saatus puhkab tema enda riinal. Teatud inimestel on teatud läbielamised. Nimelt on ennustajal ülesandeks näha ette tulevasti läbielamisvõimalusi käesolevate andmete ja määruste põhjal. Selleks on vaja esimeses joones käesolevaist tingimustist õieti aru saada. — Arvestades sellega, et igasugune ennustus oleneb peamiselt kellegi isiku hingelise konstitutsiooni täpsest diagnoosist, siis võib sellisele arusaamisele tulla vaid niisugusel juhul, kui kõiki sümptomeid ja nähteid piinliku hoolega pannakse tähele.

Teatavasti hinnatakse iga inimest tema väliseist signaalist, nagu: suunurkest, otsaesisest, lõuast, ülalpidamisest jne., et otsustada, „mis temaga õieti on“. Sest kogemused on õpetanud, et vorm osutub alati dünaamiliste olukordade tulemusist, siin nimelt inimese organismi hingelis-ihulikkust

Boticelli prohveti käsi.

funktsioonist, tollest mitmekordsest ühisest olevusest, kelle eluimpuls alalisel ainetavahetusel ja ihurakukeste muutmisel kindlaks vormiks kujuneb. Nimelt keha pealispinna niisuguseil kohtel, kus närviotsad ja verisooned suurel hulgal ja tihedalt kokku puutuvad, ilmutavad sellaseid vormilikke kujundusi miniatüüres

Hiromantia või nõndanimetatud käetarkus püüab peopesas olevatst joontest lugeda ja teada saada nende joonte saladused ja orgaanilised tekkimis põhjused.

Olgu nüüd hiromantiaga, kuidas sellaga on, mind ta isiklikult ei huvita, üks on aga kindel et võimalik on vormimärkidest neis varjatud saladusi avalikkusele tuua; seda on tõendanud meile sellel aastasajandil muusikaaparaadi — grammofoni sünd ja sellele ei julge enam fanaatilismi skeptik vaielda

Richard Tauberi käsi.

Õnnetoov grammofon.

A. T. jutustus.

Kogu linn tunneb Männiku küla kurgikuningat. Ta pärisnimi on Juhan Naeris. Männiku küla elanikud on kõik enam-vähem jõukad inimesed, sest nad on aiaviljakasvatajad, ja et küla asub üsna linna lähedal, siis on nad juba aastakümnete kestet mitmekesiste aiaviljasaaduste müügiga endale ilusa varanduse kogunud. Juhan Naerise maakrunt on aga teistest mitu korda suurem ja sellepärast ei saa naabrid temaga ta rikkuse ja sissetuleku poolest võistelda. Et ta iga aasta kõige rohkem kurgiseemet külvab ja sügisel koormatekaupa linna veab, siis hakkasid teda linna rahvas ja ka oma küla elanikud hütudma kurgikuningaks, millest aga Männiku-Juhan sugugi ei pahanda, vaid koguni uhke on oma väärnimele.

Juhan Naerise poeg Ants, kes lõpetanud linnas kaubanduskooli, on ägus poiss, kellele nii mõnigi linnaneiu kaotanud südame. Ants on aga elulustiline noormees tahab veel vabadust maitsta ja ei mõtlegi abiellumisele.

Ühel ilusal suvisel varahommikul näeme Antsu jalutamas Narva maanteel, Kadrioru suunas, palja peaga, hoides kübarat käes, nagu püüdes äratada möödaminijais tähelepanu tema ilusaile käharaile juustele.

Ta peatub. Kõrvalelevast majast kõlab grammofonimäng, millele järgneb Tallinna teatripubliku lemmiku opiretitenori Alfred Sälliku Odeon-plaadile lauldud romans „Kui veri kuum“. Ants kuuleb laulu lõpuni, ohkab ja lausub siis endamisi: „Väga ilusad sõnad ja veetlev viis! Mine tea, millal minul see õige saabub, kellele ka minu süda kuumalt tuksuma hakkab?“ Vae-

valt sai ta aga neid sõnu lõpetada, kui äkki, nagu erilasest susatud, mõned samnud edasi kargas. Ülevalt oli talle keegi pähe kallanud mingisugust vedelikku. Ta võttis õlglükbara vasemasse, haaras paremaga juustesse ja nuusutas... Jumalale tänu, oli vaid vesi. Siis astus ta ruttu kõnniteelt tänavale ja vaatas vihaseks ülespoole. Väga kahtlane näis talle maja teisel korral olev rõdu, millest praegu möödunud. Avaral rõdul seisid rohelised postid taimede ja lilledega. Tükk aega ei näinud ta midagi. Siis ilmus üle roheliste kasvude hetkeks nähtavale saik muste juukseid, siis paar suuri musti silmi, ja siis — korraga oli kõik kadunud. Antsu pilvis nägu muutus jälle selgeks ja ta naeris. See ei olnud siis mõni jõnglane, vaid tüdruk, võib olla väga ilus tüdruk, otsustades selle vähese järele, mis ta näinud temast. Ants tahtis näha rohkem. Kiirelt sammus ta Kadrioru poole, lähemal trampliini peatuskohal kargas vagunisse ja sõitis majast mööda. Antsu sõjaplaan õnnestus. Vallatu neiu, kellel aimugi ei olnud Antsu lähedusest, oli jälle ilmunud rõdule ja kallas väiksest valgest kannust kastidesse vett, kusjuures aga ühtelugu tänavale vasemale ja paremale poole piilus, nagu kass, kes saaki varitseb.

Tuhat ja tuline — see oli tõesti kena laps! Tema väike tõmpnina oli tõesti kohane selleks kuriteoks. No oota, ma tahan veel kõnelda sinuga! Järgmisel peatuskohal astus ta jälle maha ja sammus temale nüüd saatustlikuks saanud maja poole tagasi. Sinna jõudes avas eeskoja ukse, astus sisse ja hakkas uurima kijas rippu-

vastu. Kõlapiidat oma joontega ja oma enustajaga — membraaniga — juhib meid igapäev veendumusele, et ei ole maailmas enam mingit saladust, millist kõlapiidat, kui ta selle võtnud vastu, edasi anda ei suudaks.

Kui siiski peaks leiduma keegi, kes seda uskuda ei taha, siis ärgu jäägu maha ajast ja täiendagu omi teadmisi ka sellel alal Tuhanded elektriga ülesvõetud piidid pakuvad selleks stuudiumiks parima võimaluse.

vat majaanikkude nimedetahvliit. Ta luges ümisesdes: „Peeterson — . . . berg — dring — . . . son — hm! Number üheksa: Anna Lillemägi. See ta vist on!“ Nende sõnadega sammus ta ruttu trepist üles. Teisele korrale jõudes leidis ta kohe otsitava ukse. Jah, eksimist ei ole! Uksel oli nimikaart ja sellel selgesti lugeda: Anna Lillemägi. Tema ta on! Ja kui ka mitte — mis sellest! Vabandan ja tulen tuldud teed tagasi. Ants kõhatas, ajas enda sirgeks ja surus kellanupule. Tema, kurgikuninga kroonprints, ei kartnud midagi. Võti keerati lukus ringi ja avati uks. Kõhukas, vanapoolne, aga lahke näoga naine ilmus uksele.

„Ma sooviksin kõnelda preili Lillemäega“, ütles Ants viisakalt kummardades.

Paksu naise nägu avaldas hetkeks imestust, siis aga lausus ta lahkelt; „Palun noorhärnat sisse astuda!“ Ta talutas Antsu läbi poolpimedade eesruumi ühe ukse juure ja avas selle. „Helmi“, hüüdis ta kambri, „keegi härra soovib kõnelda sinuga“.

Ants tänas lahkelt juhatajat ja astus tuppa, mille sisseseade esitas korralikku naisrätsepa töötuba. Toa keskel, vitstest punutud mudeli kõrval, seisis too ilus patune — ja, see ta oli! Ka neiu oli Antsu vististi ära tunnud, sest ta ehmus ja taandumõne sammu akna poole.

„Lubage, et ma ennast tutvustan“ — ütles Ants muheldes. „Minu nimi on Ants Naeris, olen Jüri Naerise, nõndanimetatud kurgikuninga poeg. Teie olete vististi juba sõõnud meie kurke. Ei ole sugugi või-

malik teisiti! Ma olen kakskümmendneli aastat vana, täiesti terve, „Spordiseltsi“ liige ja igalpool lõbus poiss, niihästi kodus kui ka seltskonnas. Ma olen kurgikuninga troonipärija ja sellejärele võite juba otsustada, et minu seisus juba üksi minu soovituseks palju kaasa aitab.“

Helmi ei teadnud, mis pidi vastama sellele. Nägus noormees, kes nimetas end kurgikuninga pojaks, tutvustas end igatahes õige algupärasel viisil. Mis tahtis ta temalt? Kardetav ei näi ta just olevat — ja nii lubas siis Helmi talle istet võtta.

„On midagi õige kummalist ja tõsist, mis mind teie juure toob!“ algas Ants noomival toonil. „Umbes veerand tunni eest, kui möödusin sellest majast kallas mulle keegi ülevalt teiselt korralt vett pähe, millise teguviisi pean enda kohta väga haavavaks. Kui ma vaatasin üles, nägin rõdul, roheliste taimede taga, vihu musta juukseid, valget otsaesist ja kahte musta silma, rohkem midagi. Aga ma olen kaval, väga kaval. Ma kargasin trammi-vagunisse, sõitsin teie majast mööda ja nägin teid täielikult — käes valge kann lilli kastmas — ilma et teil oleks olnud aimugi sellest. Vabandage minu uudishimu — kas olete teie see ilus kurjategija?

Järgneb.

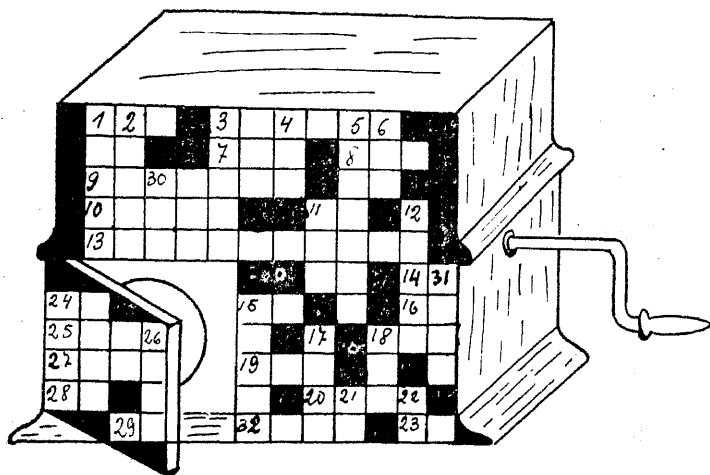

Lahkeks tähelepanemiseks!

On soovitav, et elektriga ülesvõetud plaate mitte valjude nõeltega (lühikese jämeda otsaga) ei mängitaks, kuna plaatide lõiked sarnaste nõelte läbi kergesti rikutud võivad saada. Otstarbe kohasem on pika teraga — keskmisi — nõelu tarvitada, nagu Odeon nõelad sinistes karpides.

Ristsõnade mõistatus nr. 1.

Käesolevat ristsõnade mõistatust tuleb lahendada üldiste reeglite järele: iga numbriga algab sõna, kas vasakult paremale, või ülalt alla.

Ülalt alla:

1. Mitte erk; 2. Ümmargune ese; 3. Oskusõna matemaatikas; Kellegi naiskinonäitleja eesnimi; 5. Saar Ameerikas; 6. Haagi pide; 11. Mitte tervik; 12. See on tõesti

tõsi; 15. Kuulus grammofonitehas; 17. Kallismetall; 18. Taim; 21. Inimese ülim yoorus; 22. Jõgi Itaalias; 24. Õppeasutus; 26. Ülitav omadussõna; 30. Hoone; 31. Puusooned

Vasakult paremale:

1. Nõu; 3. Õppinud tööline malmitehas; 7. Meesnimi Egiptuses 8. Suurem puuriist; 9. Riik Euroopas; 10. Omab kultuurriikes mehega ühesugused õigused; 11. Vili omastavas käandes; 13. Suurem kaubamaja Tallinnas; 14. Rahaüksus (lühendus); 15. Jõgi Siberis; 16. Eitav adverb; 18. Lähem sugulane; 19. Muusikaselts Eestis; 20. Eluta keha; 23. Hütüdsõna; 24. Esineb lisana mõnes ärinimetuses; 25. Kella osa 27. Mehe nimi; 28. Artikkel itaalia keeles; 29. Muusikaline noot; 32. Mehe öde. R.W.

Lahendused veebruari numbris. Lahendused tulevad saata „Helingu“ toimetusele: Tallinn, Pikk tän. 41

Kirjakast.

Härra E. H-s, Tallinnas küsib: Millega on seletatav, et „Columbia“ plaadid riuil seistes kõveraks lähevad, kuna teiste firmade plaatidest seda märgata pole?

Vastus: Seda juhtub „Columbia“ plaatidega siis, kui neid serviti riuilis hoiate; nende mass on kahe paberi kihiga kolmeks jagatud, mille tõttu massi kihid nõrgad ja vajuvad juba harilikus toasoojuses nassu. Neid plaate võib hoida riuilis ainult lapiiti. Meie teada valmistab sarnaseid plaate ainult „Columbia“.

Hra. L., siin küsib: On see võimalik, et „His Master's Voice“ grammofoniplaadid nüüd vähem vastupidavad on kui enne sõda? Mulle näib, et see on nii.

Vastus: Tõsi. Nad on sellest ajast vähem vastupidavad, kui elektriga ülesvõtma hakati. Samuti on ka kõigi teiste vabrikute grammofoni-

plaadid vähema vastupidavusega, kuid sellevastu on nad nüüd valjema, loomulikuma ja plastilisema kõlaga. Korralikul tarvitamisel sobiva nõelaga mängisid nad ennem 70, nüüd 40 korda.

Pr. Klm. Tartus küsib: Missugused Saksa grammofoniplaadid loetakse parimaks ja milisel vabrikul on suurim valik?

Vastus: Kõikide suuremate Saksa vabrikute plaadid on tehniliselt enam vähem üheväärtuslised. Vahe on ainult kunstnikkes ja orkestrites. Selles mõttes tuleb lugeda parimaks Odeon - grammofoniplaate, kuna seal kõige paremad Saksa lauljad, viiuldajad, orkestrid j.n.e. esinevad, nagu Richard Tauber, Lotte Lehman, Jan Kubelik, Dajus Bela j. n. e. Ka Odeoni repertuaar on kahtlemata suurem, kui ühelgi teisel vabrikul Saksamaal, kuna tema valmistab ülesvõtteid kogu maailmas.

ODEON.

Bernhard Hansen — bass

- A 34016|17. Ilus laul
Möldri neiu
A 34002|003. All keldris
Vanaeit ketras (H. Einer)

Karl Ots — tenor

- A 34022|023. Hispaania serenaad
Tõistre Tõnu
A 34024|025. Saaremaa kubjas
Õõ
A 207803 ab Veski Tiiu (Erv. ork. saatel)
Kui elab veel su emake (M. Vogel)
A 207804 ab Kui laps veel oli Jeesus Krist (P. Tschaiowsky)
Kuld rannake (Erv. A. Lätte)

Richard Tauber — tenor

- O 8333 b Küss mich zum letzten Mal, Natascha (R. Stolz)
Tausend rote Rosen — Boston (R. Benatzky)

Nadeshda Plewitzkaja — Mezzo Soprano

- A 207500. Zamelo tebja snegom Rossia
Dolja bednjaka
A 207501. Tschechetka
Lutshinushka — Vene rahvalaul
HA 210900. Po staroi Kalushskoi doroge
Stenjka Razin

Prof. Hans Knappertsbusch gr. Symphonie-Orchester

- O 6663. Fledermaus Ouverture (Joh. Straus) I
II

Pietro Mascagni gr. Symphonie-Orchester

- O 8331. Wilhelm Tell Ouverture (Rossini) I
II
O 8332. " " " " III
IV

Tantsud lauluga — Ralph Ervin

- O 2662. Ich küsse Ihre Hand, Madame . . .
Was weisst denn du, wie ich verliebt bin . . .

Dajos Bela tantsu orkester

- O 2578. Armer Prinz-Foxtrot operet. „Die Herzogin von Chicago“ lauluga
Rose der Prärie, „ — — — — —
O 2579. Mister Bondy — Slow Fox operet. „Die Herzogin von Chicago“
Voulez vous Papachen „ — — — — —

HIS MASTER'S VOICE.

Bernhard Hansen — bass

- EK 1009 Meri (Retschkunoff)
Kütkes (A. Kapp)
EK 1010 Koraal oop. „Hügenotid“ (Meyerbeer)
Kristus on tõusnud (Rachmaninoff)
EK 1011 Vals rondo operet. „Korneville kellad“ (Planquette)
Nagu pääsu päeva lindu
EK 1012 Mu isamaa mu õnn ja rõõm (F. Pacius)
Tulge kokku Eesti pojad (V. Krull)
EO 3 Hulguse laul
Musu ei ole patt

Karl Ots — tenor

- EK 1006 Eestimaa mu isamaa
Kui ma olin väiksekene
- EK 1007 Pulma laul
Malemäng
- EK 1008 Eestile
Sõja hüüd
- EO 34 Santa Lucia (Neapolitani rahvaviis)
Tuljak (Eesti rahvaviis)
- EO 35 Tiideratas, taaderatas (Eesti rahvaviis)
Naisi meelsalt suudlesin, operet. „Paganini“ (Fr. Lehár)
- EO 36 Küll oli ilus mu õieke (M. Hermann)
Viini laul, operet. „Mariza“ (E. Kalman)

Theodore Chaljapin — bass

- DA 891 In the town of Kasan (Varfaam's song), „Boris Godounov“
Song of Prince Galitsky „Prince Igor“ (Borodin) (Moussorgsky)
- DB 1184 Prizrak (Schubert)
Smertj i devica (Schubert)

Michele Fleta — tenor

- DB 525 Ay, ay, ay . . . „Guyana“ Osman Perez (Freire)
Henchido de amor santo, „La Dolores“ (T. Breton)

Maartje Offers — Contralto

- DA 816 Ombra mai fu, Largo (Händel)
Caro mio ben (Giordani)

A. Galli-Curci — Sopran

- DB 263 Dov è l'indiana bruna?, „Lakme“ (Delibes)
L'hiver a pu finir, Chanson de Solveig, „Peer Gynt“ (Grieg)

Fritz Kreisler — viiul

- DB 1091 Caprice Viennois (Kreisler)
Humoresque, op. 101 No. 7 (Dvorak)

Mischa Levitzki — klaver

- D 1489 La Campanella (Paganini — Liszt)
Staccato Etude (Rubinstein)

Philadelphia Symphony — ork. juhataja Leopold Stokovski

- D 1428 Toccata and Fugue (Bach) I, jagu
" " " " II, "

San Francisco Symphony — ork.

- D 1492 Valse de Concert, Op. 47 (Glazounow) I
" " " " " II

Virtuoso String Quartet

- B 2784 Orientale (Glazounow)
Gavotte, „Mignon“ (Thomas)

International Novelty Quartet

- X 2540 Hochzeits-Polka
Süsse Veilchen — Walzer

Marek Weber Orchester

- EH 114 Walzer — Potpourri (Robrecht) I
" " " " II

Paul Whiteman, Orkester

- B 5510 My Angel — Fox-Trot
In my bouquet of memories — Fox-Trot
- B 5476 Ramona — Waltz
The Sunrise — Fox-Trot

Suurim ja täielikum

muusikaäri,

kus rikkalikus valikus on saadaval kõik muusikariistad, samuti ka

Odeon ja
„His Master's Voice“

grammofonid ja grammofoniplaadid

on Lõuna Eestis

K.-M. „TEATER & MUUSIKA“. TARTUS,
Räutli tänav 8.

Raadio aparate,

mis parimad mitte ainult
Eestis, vaid ka parimad
väljamaa kuulsamate fir-
made omadest ja mis Eestis
kui ka väljamaal näitustel
üksikauhinnad omandanud
(sarnased on teadupärast
ainult O.-ü. „Esto-Muusika“
nõitrodüümid) soovital
soodsatel maksutingimisel

Georg Laane. TARTUS,
Promenaadi t. nr. 9.

Võrreldes mitmesuguseid
Eestis müüdavaid

grammofone

Raimund Kull ütles:

...„Kui mina grammofoni
ostan, siis ostan ma ainult

„His Master's Voice“

grammofoni“...

Selle parima Eesti orkestri-
juhi arvamine nende kõrge-
väärtusliste muusikariistade
kohta on ülim soovitus,
milles aga igatüks ostu
juures võrdluse teel veel
ise veenduda võib.

Saadaval

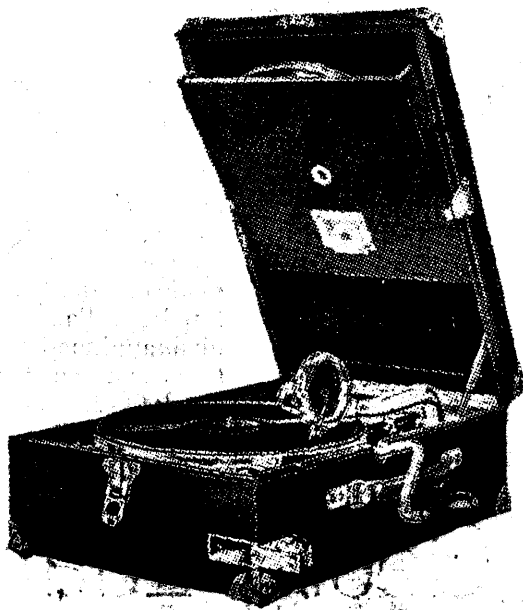
O.-Ü. Esto-Muusika

muusikaäris,

Tallinnas, Viru tän. nr. 2.

Kõnetr. 10-24.

En gros. En detail.

E. Heisleri trükikoda Tallinnas, Pikk tän. 41.